

Cikkismertetés: Az elhízás járvány szakaszai

Article review: Stages of the obesity epidemic

Ismertető: Kaposvári Csilla ✉
PTE-ETK Doktori Iskola

Ismertetett cikk: Jaacks LM, Vandevijvere S, Pan A, McGowan CJ, Wallace C, Imamura F, Mozaffarian D, Swinburn B, Ezzati M. The obesity transition: stages of the global epidemic. *Lancet Diabetes Endocrinol.* 2019;7(3):231-240. doi: [10.1016/S2213-8587\(19\)30026-9](https://doi.org/10.1016/S2213-8587(19)30026-9)

Beküldve: 2020. 05. 12.
doi: 10.24365/ef.v61i3.599

Kulcsszavak: elhízás járvány; epidemiológiai mintázat; társadalmi egyenlőtlenségek

Keywords: obesity transition; epidemiology pattern; social inequalities

Az elhízás gyakorisága jelentősen megnövekedett világszerte az elmúlt 40 évben. 1975-ben a fiúk és lányok kevesebb, mint 1%-a, míg 2016-ban már 6-8%-a volt elhízott. Ugyanebben az időszakban felnőtt férfiaknál 3%-ról 11%-ra, nőknél 6%-ról 15%-ra emelkedett az elhízottak aránya.

A szerzők az elhízásra vonatkozó globális epidemiológiai bizonyítékokat összegzik és értelmezik az elhízás járványnak (obesity transition) nevezett elméleti modell keretében. A föld lakosságának 77,5%-át kitevő 30 legnépesebb ország epidemiológiai adatai alapján az elhízás járvány 4 lépcsős modelljét mutatják be.

1. Az elhízás járvány első szakaszára jellemző, hogy a népesség körében az elhízottak aránya 20% alatt van, valamint a nők körében magasabb a férfiakhoz képest. A felnőttek körében az elhízás gyakorisága magasabb, mint a gyerekeknél, valamint a magasabb társadalmi-gazdasági helyzetű népességet jobban érinti az elhízás, mint az alacsonyabb társadalmi-gazdasági helyzettel rendelkezőket. Egyes dél-ázsiai, valamint szubszaharai országok vannak ebben az első szakaszban.

2. Az elhízás járvány második szakaszában az elhízás gyakorisága jelentősen emelkedik a felnőttek körében, míg a gyermekek körében kisebb mértékű növekedés tapasztalható. Jellemző a nemek közötti különbség, valamint a nők körében a társadalmi-gazdasági különbségek csökkenése. Jelenleg számos latin-amerikai és közel-keleti ország van ebben a stádiumban. Ezt a mintázatot mutatják a magas jövedelmű kelet-ázsiai országok is, bár náluk alacsonyabb az elhízás gyakorisága az össznépességen belül.

3. Az elhízás járvány harmadik szakaszában jellemző, hogy az alacsonyabb társadalmi-gazdasági státuszúak körében az elhízás gyakorisága nagyobb, mint a magas társadalmi-gazdasági helyzetűek körében, és a magas társadalmi-gazdasági helyzetű nők, illetve a gyermekek körében tetőzés figyelhető meg. 2016-ban az Amerikai Egyesült Államok és a szerzők által vizsgált legtöbb európai ország (Olaszország, Franciaország, Spanyolország, Németország, Egyesült Királyság) ebben a szakaszban volt. 4. A modell negyedik szakaszában az elhízás gyakorisága csökken. E szakasz pontos demográfiai mintázatának megállapításához még túl kevés információ

áll rendelkezésre. A korai adatok többsége alapján azonban a szerzők arra következtetnek, hogy különösen a magas jövedelmű országokban élő, magas társadalmi-gazdasági helyzetű gyerekeknél tapasztalható kedvező változás. A felnőttkori elhízás elő-

fordulásának csökkentését így inkább a normál testsúlyú gyermekek felnőttkorba lépése határozhatja meg, és kevésbé az elhízás csökkentése a jelenlegi felnőtt nemzedék körében.

TANULSÁGOK A HAZAI SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

A bemutatott 4 lépcsős modell útmutatást adhat a kutatóknak és a politikai döntéshozóknak az elhízás járvány fennálló stádiumának azonosításához a lakosság körében. A modell alapján beazonosított szakasz segítségével előrejelezhető, hogy mely társadalmi csoportok veszélyeztetettek, valamint a helyi kontextuális tényezők figyelembevételével az elhízás enyhítésére irányuló proaktív intézkedéseket lehet tervezni és megvalósítani.